משנה · אחרונים · יכין · סדר מועד

יכין מועד קטן

רבי ישראל ליפשיץ

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

יכין מועד קטן

רבי ישראל ליפשיץ

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/יכין-מועד-קטן/
הקובץ נוצר ב־17 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 6
סעיף א 6
סעיף ב 6
סעיף ג 6
סעיף ד 6
סעיף ה 6
סעיף ו 6
סעיף ז 6
סעיף ח 6
סעיף ט 7
סעיף י 7
סעיף יא 7
סעיף יב 7
סעיף יג 7
סעיף יד 7
סעיף טו 7
סעיף טז 7
סעיף יז 7
סעיף יח 8
סעיף יט 8
סעיף כ 8
סעיף כא 8
סעיף כב 8
סעיף כג 8
סעיף כד 8
סעיף כה 8
סעיף כו 9
סעיף כז 9
סעיף כח 9
סעיף כט 9
סעיף ל 9
סעיף לא 9
סעיף לב 9
סעיף לג 9
סעיף לד 9
סעיף לה 10
סעיף לו 10
סעיף לז 10
סעיף לח 10
סעיף לט 10
סעיף מ 10
סעיף מא 10
סעיף מב 11
סעיף מג 11
סעיף מד 11
סעיף מה 11
סעיף מו 11
סעיף מז 11
סעיף מח 11
סעיף מט 11
סעיף נ 12
סעיף נא 12
סעיף נב 12
סעיף נג 12
סעיף נד 12
סעיף נה 12
סעיף נו 12
סעיף נז 12
סעיף נח 13
סעיף נט 13
סעיף ס 13
סעיף סא 13

סעיף סב 13
סעיף סג 13
סעיף סד 13
סעיף סה 13
סעיף סו 13
סעיף סז 14
סעיף סח 14
סעיף סט 14
סעיף ע 14
סעיף עא 14
סעיף עב 14
סעיף עג 14
סעיף עד 14
סעיף עה 14
סעיף עו 15
סעיף עז 15
סעיף עח 15
סעיף עט 15
סעיף פ 15
פרק ב 15
סעיף א 15
סעיף ב 15
סעיף ג 15
סעיף ד 16
סעיף ה 16
סעיף ו 16
סעיף ז 16
סעיף ח 16
סעיף ט 16
סעיף י 16
סעיף יא 16
סעיף יב 16
סעיף יג 17
סעיף יד 17
סעיף טו 17
סעיף טז 17
סעיף יז 17
סעיף יח 17
סעיף יט 17
סעיף כ 17
סעיף כא 17
סעיף כב 18
סעיף כג 18
סעיף כד 18
סעיף כה 18
סעיף כו 18
סעיף כז 18
סעיף כח 18
סעיף כט 18
סעיף ל 19
סעיף לא 19
סעיף לב 19
סעיף לג 19
סעיף לד 19
פרק ג 19
סעיף א 19
סעיף ב 19
סעיף ג 20
סעיף ד 20
סעיף ה 20
סעיף ו 20
סעיף ז 20
סעיף ח 20
סעיף ט 20

סעיף י 20
סעיף יא 21
סעיף יב 21
סעיף יג 21
סעיף יד 21
סעיף טו 21
סעיף טז 21
סעיף יז 21
סעיף יח 22
סעיף יט 22
סעיף כ 22
סעיף כא 22
סעיף כב 22
סעיף כג 22
סעיף כד 22
סעיף כה 22
סעיף כו 22
סעיף כז 23
סעיף כח 23
סעיף כט 23
סעיף ל 23
סעיף לא 23
סעיף לב 23
סעיף לג 23
סעיף לד 24
סעיף לה 24
סעיף לו 24
סעיף לז 24
סעיף לח 24
סעיף לט 24
סעיף מ 25
סעיף מא 25
סעיף מב 25
סעיף מג 25
סעיף מד 25
סעיף מה 25
סעיף מו 26
סעיף מז 26
סעיף מח 26
סעיף מט 26
סעיף נ 26
סעיף נא 26
סעיף נב 27
סעיף נג 27
סעיף נד 27
סעיף נה 27
סעיף נו 27
סעיף נז 27
סעיף נח 27
סעיף נט 27
סעיף ס 28
סעיף סא 28
סעיף סב 28
סעיף סג 28
סעיף סד 28
סעיף סה 28
סעיף סו 28
סעיף סז 28
סעיף סח 29
סעיף סט 29
סעיף ע 29
סעיף עא 29

פרק א

סעיף א
משקין בית השלחין

שדה שצמאה למים שאינה מסתפקת בגשמים, שאם לא ישקנה תתקלקל:

סעיף ב
במועד

בחוה"מ. דמלאכת דבר האבוד שרי אבל שדה הבעל, דהיינו שמסתפקת בגשמים אסור להשקותה [תקל"ז]:

סעיף ג
ובשביעית

אף שאסור בעבודת קרקע עכ"פ השקאה רק מדרבנן אסור ומשום הפסד התירו [וי"א דבשביעית אפילו בית הבעל שרי]

סעיף ד
בין ממעיין שיצא בתחלה

ר"ל אפילו ממעין שהתחיל עתה לצאת, לא חיישינן שיצטרך לתקן גדותיו, והרי טרחה אסור בחוה"מ אפילו בדבר האבוד:

סעיף ה
בין ממעיין שלא יצא בתחלה

אלא שיצא כבר והוא ישן ומתוקן:

סעיף ו
אבל אין משקין

בחוה"מ:

סעיף ז
לא ממי הגשמים

שנקוו ואפילו ממשיכן ברגל דליכא טרחה, אסור, דגזרינן אטו קילון עמוק שיש בו טרחה. אבל בשביעית אפילו טרחה שרי, מדקיל לעניין כל מלאכה שאינו עבודת קרקע:

סעיף ח
ולא ממי הקילון

מים שבבור עמוק:

סעיף ט
ואין עושין עוגיות לגפנים

גומות סביב לגפן, כדי שיתכנסו שם הגשמים. ואסור בחוה"מ משום טרחה:

סעיף י
אין עושין את האמה

שיתפור [גראבען] להמשיך המים להשדה:

סעיף יא
בתחלה

ר"ל כשלא היתה עדיין, אסור לעשותו:

סעיף יב
במועד

משום טרחה:

סעיף יג
ובשביעית

דנראה כעודר שדה לזריעה, דאסור בשביעית:

סעיף יד
ומתקנין את המקולקלות

כשנתקלקל האמה ע"י רפש:

סעיף טו
במועד

מדליכא טרחא כל כך לנקותה וכ"ש בשביעית דשרי, דהרי אין כאן עבודת קרקע:

סעיף טז
ומתקנין את קלקולי המים שברשות הרבים

צינורות של מים שבר"ה שנתקלקלו אף שאין רבים צריכים להם בחוה"מ מותר לתקנן:

סעיף יז
וחוטטין אותן

לנקותן אף שאין קלקולן מעכב מרוצת המים [כך נ"ל]:

סעיף יח

ועושין כל צורכי הרבים

היינו שהוא צורך לגוף האדם, ואינו מעשה אומן. מיהו לבנות ביה"כ שרי, מדהוא דבר האבד [מג"א תקמ ד]:

סעיף יט

ומציינין את הקברות

ששפכו סיד נמוח. סמוך לקברים סביב לסימן שיתרחקו הטהורים:

סעיף כ

ויוצאין אף על הכלאים

ששלחו ב"ד שלוחין לעקר הכלאים מהשדות. ומשלחים אותן בחוה"מ של פסח דאז נשכרים בזול, מדבלא זה בטלין. ואף דבט"ו באדר. יוצאין על הכלאים ומתקנין הדרכים [כפ"א דשקלים]. כאן בבכיר כאן באפל. ותקון דרכים נמי. מדנתקלקלו ע"י עולי רגלים הרבים, צריכים לחזור ולתקנן:

סעיף כא

רבי אליעזר בן יעקב אומר מושכים את המים מאילן לאילן

מים שהתכנסו תחת אילן זה, ימשכוהו לאילן אחר, דליכא טרחה:

סעיף כב

ובלבד שלא ישקה את כל השדה

אם לא בשדה לחה ונתיבשה [תקל"ז]:

סעיף כג

זרעים שלא שתו לפני המועד

ר"ל אפילו זרעים שבבית השלחין, עכ"פ כשלא הורגלו לפני המועד להשקותן, דאז לא פסדי כשלא ישקום במועד:

סעיף כד

וחכמים מתירין בזה ובזה

להשקות כל השדה וכריש פרקן. ובזרעים אפילו לא שתו ואפילו שדה הבעל, דהרווחה יתירה שרי. והלכה כראב"י [שם]:

סעיף כה

צדין את האישות

[מוילוואורף]:

סעיף כו
ואת העכברים

דשניהן מפסידים השדה:

סעיף כז
ומשדה הלבן

שדה תבואה:

סעיף כח
שלא כדרכו

שמשנה באופן צידתו:

סעיף כט
וחכמים אומרים משדה האילן

דהפסדו מרובה:

סעיף ל
ומשדה הלבן

דהפסדו מועט:

סעיף לא
ומקרין את הפירצה

ר"ל כשנפרץ כותל גינתו מותר לסדר שם אבנים זע"ז בלי טיט כעין קיר סביב:

סעיף לב
במועד

אבל כותל חצרו בונה כדרכו מפני הגנבים. וה"ה בנוטה כותלו לפול סותר ובונה כדרכו, מפני הסכנה [תק"מ]:

סעיף לג
רבי מאיר אומר רואין את הנגעים בתחלה

ר"ל אפילו בתחלה, שעדיין אין שום טומאה עליו אפ"ה מותר לראות הנגע, דאפשר שישמח כשיאמר לו שא"צ הסגר [כך. נ"ל. מיהו בש"ס משמע דל"ג בתחלה, וכן משמע מרש"י ור"ב. ובירושלמי גרס להן]:

סעיף לד
להקל

דאם רואה הכהן שהוא טהור יטהרנו:

סעיף לה
אבל לא להחמיר

דאם רואה הכהן שהוא טמא, ישתוק שלא יצטער לצאת חוץ למחנה ביו"ט:

סעיף לו
וחכמים אומרים לא להקל ולא להחמיר

דאסור לכהן לשתוק. להכי מוטב שלא יראנו:

סעיף לז
ועוד אמר רבי מאיר

קולא אחרת:

סעיף לח
מלקט אדם עצמות אביו ואמו

דכך היה דרכם מתחלה קברו במקום לח ועמוק ' כדי שיתעכל הבשר מהר. ואחר שנתעכל, מלקטין העצמות ומקברן במקום נכבד בארון [כשמחות פי"ב]. וקאמר הכא דמותר במועד [ואף דאסור לפתוח הקבר לבלי לנוולו [כב"ב קנ"ה א']. הכא דנתנוהו שם על מנת לפנותו משם שאני. וגם משום יראת הדין ליכא [כי"ד שס"ג]. דלאחר י"ב חודש לינא חשש דין. ושמואל שנתירא מהדין [כחגיגה ד"ד ב']. תוך יב"ח הוה [כשבת ק"ב ב']:

סעיף לט
מפני ששמחה היא לו

ר"ל מדשמחת הרגל עליו אינו מצטער כל כך כשילקטם, וגם אינו חייב להתאבל, אז מה"ט [ודלא כר"ב דפי' כס"ד דש"ס]:

סעיף מ
לא יעורר אדם על מתו

ר"ל לא יעורר ספדן את אדם על מתו, בשישורר הספדן קנות המשברין הלב, כדי שיתעורר זה להזכיר א"ע ממתו ויבכה:

סעיף מא
ולא יספידנו

שהספדן, מספר בשבח המת [ונ"ל דתרווייהו רבותא קמ"ל, מעורר אף שאינו זוכר דבר מהמת, וספדן אף שאינו מקונן רק מספר בשבח המת]:

סעיף מב
קודם לרגל שלשים יום

אפילו בזה"ז דליכא חשש שיתן להספדן מעות שכינס לעלות לרגל, ויתעכב מלעלות [וכמעשה דמייתי הש"ס], אפ"ה איכא למיחש שיתן לו המעות שכינס ליו"ט, [ועי' ש"ס ד"ח ב' תוס' ד"ה דקא. וזה נלפע"ד פי' עלת "תמיד" שכתב הר"ב]. מיהו קיי"ל דאפילו בחנם אסור לספדו, שלא יצטער ביו"ט עי"ז. מיהו במת תוך ל"י לרגל. או שמע אז שמועה קרובה, מותר לספדו אז [א"ח תקמ"ז, וי"ד שמ"ו]:

סעיף מג
אין חופרין כוכין

הוא כמין ארגז [שובבע] בל"א שבכותל מערה. לקבור בו המת:

סעיף מד
וקברות

בבניין:

סעיף מה
במועד

ודוקא שלא לצורך המועד:

סעיף מו
אבל מחנכים את הכוכין במועד

שמקצר או מאריך הכוך העשוי כבר, דזה אינו טרחה כל כך:

סעיף מז
ועושין נברכת

לראב"ד ר"ל קבר, כמו שעושין בזמנינו, שאין בו טרחה כל כך ככוכין. ולרש"י ר"ל גומא שעושין בחצר שיזלו לתוכן השופכין. ולתוס' ר"ל נברכת כובסין, שעושה לצורך המועד [כפ"ג מ"ב], ואיידי דמיירי לעיל בחפירה, נקט לה הכא:

סעיף מח
וארון

נ"ל דוועושין דרישא קאי נמי אהא, דעושין ארון עם ואצל המת בחצר:

סעיף מט
עם המת בחצר

ר"ל דוקא בהחצר שהמת שם מותר לעשותו, דאז ליכא חשש מראית עין, לחשדו

שעושה מלאכה אחרת. מיהו לאדם מפורסם, שרי בכל מקום. ובזמנינו הכל מחשב מפורסם [תקמ"ז]:

סעיף נ

אלא אם כן יש עמו נסרים

דלעשות נסרים יש טרחה יתירה. ואף דאפילו יו"ט שני כחול שווייהו לגבי מת [כביצה ד"ו א']. עכ"פ קול הנסירה הו"ל פרסום גדול. ותו דנסרים מנוסרין שכיחי טובא וא"צ לחלל יו"ט עבורן. מיהו קיי"ל דבא"א בצנעא שרי בפרהסיא [שם]:

סעיף נא

אין נושאין נשים במועד

דאין מערבין שמחה אחרת בשמחת הרגל:

סעיף נב

ולא אלמנות

אף דבאלמנה ליכא שמחה כ"כ ולא ז' ימי משתה:

סעיף נג

ולא מיבמין

אף שבאה נשואיה ע"י אבלו שעל מיתת אחיו:

סעיף נד

אבל מחזיר הוא את גרושתו

שאינו שמח עמה כל כך:

סעיף נה

ועושה אשה תכשיטיה

שתתבשם או שתתן כחול על עפעפיה:

סעיף נו

ר' יהודה אומר לא תסוד

לא תמשח בשרה בסיד נמוח להשיר השערות:

סעיף נז

מפני שניוול הוא לה

אף שמתקשטת אח"ז, מצטערת עכשיו:

סעיף נח
ההדיוט

שאינו מהיר בחייטות:

סעיף נט
תופר כדרכו

מה שצריך למועד:

סעיף ס
והאומן

שיודע להוציא מלא מחט כאחת, ולכוון אימרא [זוים] בל"א:

סעיף סא
מכליב

עושה תפירה עקומה כשיני הכלב:

סעיף סב
ומסרגין

[פלעכטען] בחבלים:

סעיף סג
את המטות

שולי המטה שצריך למועד:

סעיף סד
רבי יוסי אומר אף ממתחין

נ"ל דר"ל לא מבעיי לסרג, דהיינו שתי וערב, דשרי, מדלא סגי בלא"ה. והרי צריך לו במועד. אלא אפילו למתוח החבלים שנתרפו, דאפשר לממלויי במאני, אפ"ה מותר. והכי קיי"ל [קמ"א]. ובש"ס ל"ג אף:

סעיף סה
מעמידין תנור וכירים

להחם או לבשל בו ביו"ט [תק"מ]:

סעיף סו
ורחים

רחים של יד לטחון ליו"ט:

סעיף סז
רבי יהודה אומר אין מכבשין את הרחים בתחלה

לעשות חדודין על פני אבן רחיים חדש, כדי לטחון בו:

סעיף סח
עושין מעקה

[גאללענדער]:

סעיף סט
לגג ולמרפסת

[אלטאן] והוא כעין תקרה שבולטת מאמצעית הכותל לרווח החצר, ונכנסין לו מחדרי העלייה. ומותר לעשות לו מעקה סביב בחה"מ מחשש סכנה:

סעיף ע
שפין את הסדקין

סותמין בטיט הסדקין שבתקרה שלא ירד הדלף לבית:

סעיף עא
ומעגילין אותן במעגילה

שמגלגל בעץ עגול על טיט הטוח על התקרה, להחליקו:

סעיף עב
ביד וברגל

ר"ל מחליק הטיט שבתקרה ביד או ברגל, אפילו מדקדק להחליקו יפה כעין מעגילה שרי:

סעיף עג
אבל לא במחלצים

[קעללע], והוא כלי אומנות של בוני חומה:

סעיף עד
הציר

[אנגעל]:

סעיף עה
והצינור

חור שבאסקופה שציר הדלת סובב בו:

סעיף עו
והמנעול

[שלאסס]:

סעיף עז
והמפתח

[שליססעל]:

סעיף עח
ובלבד שלא יכוין מלאכתו במועד

דאם ממתין מלתקנם עד חוה"מ, מדפנוי אז ממלאכה, אסור:

סעיף עט
וכל כבשין

כדגים, פירות וירקות, שכובשן במים וחומץ כדי שיהיו ראויין לאכילה:

סעיף פ
שהוא יכול לאכול מהן במועד כובשן

דראויין לאכול במועד. וכלל מלאכת חוה"מ עי' בקופת הרוכלין צד ט"ו ע"ב:

פרק ב

סעיף א
מי שהפך את זיתיו

דדרך עוצרי זיתים שמניחין אותן בכלי הנקרא מעטן, עד שיזועו ויתרככו, ומגיסן ומהפכן היטב עד שיתרככו כולן, ואח"כ טוחנן ומעצרן בבד. ומשהניחן במעטן והפכן ואינו דורכן מהר, מתעפשים ונפסדים:

סעיף ב
ואירעו אבל

לזה שהיפך זיתיו, ולא יכול לדרכם קודם יו"ט, מדאירעו אבל שאסור במלאכה. ואח"כ בא חוה"מ:

סעיף ג
או אונס

ר"ל או שנאנס באופן אחר מלדרכן קודם יו"ט. כגון ששכח או שהיה סבור שלא יפסדו אם ישהה אותם עד אחר הרגל:

סעיף ד
או שהטעוהו פועלים

שלא באו למלאכתו קודם יו"ט, והגיע חוה"מ:

סעיף ה
טוען קורה ראשונה

על הזיתים בכלי שהם שם:

סעיף ו
ומניחה לאחר המועד

דאז תו לא פסדי, אבל בימי אבלו גם זה אסור ע"י עצמו, דרק ע"י אחרים שרי דבר האבד [י"ד ש"פ]:

סעיף ז
זולף

שופך הזיתים בחוה"מ על הבד:

סעיף ח
וגומר

שסוחטן שם לגמרי כדרכן:

סעיף ט
וגף

שסותם אח"כ החביות במגופות:

סעיף י
כדרכו

וקיי"ל כר' יוסי [א"ח תקל"ח]:

סעיף יא
וכן מי שהיה יינו בתוך הבור

שזב לתוכו היין מהגת:

סעיף יב
וגומר

שופך היין לחביות עד גמירה:

סעיף יג
דברי רבי יוסי

קמ"ל רישא בשמן אף דהפסדו מרובה, לרבותא דת"ק דאסור כדרכו. וקמ"ל סיפא ביין, אף דהפסדו מועט משמן, אפ"ה שרי ר' יוסי:

סעיף יד
רבי יהודה אומר עושה לו לימודים

ר"ל מכסהו בנסרים:

סעיף טו
מפני הגנבים

ובאפשר יעשה בצנעא [שם]:

סעיף טז
ושולה פשתנו מן המשרה

מוציאו מהמשרה:

סעיף יז
בשביל שלא תאבד

דדרך לשום הגבעולי פשתן במשרה, כדי שיתרככו, ואח"כ מיבשן בתנור, וסורקן. וכשישההו במשרה ביותר מהראוי, נרקבים:

סעיף יח
ובלבד שלא יכוין את מלאכתו במועד

שלא ישהה במזיד מלהוציאם עד המועד:

סעיף יט
וכולן אם כיונו מלאכתן במועד יאבדו

ב"ד מפקירין הדבר שעשה. ובעשה מלאכת אחרים משמתין ומלקין אותו [שם]:

סעיף כ
אלא לצורך המועד

וקמ"להנהו, אף דמפרסם זביניהו, אפ"ה לצורך המועד שרי ללוקחן:

סעיף כא
אין מפנין

כלים וכדומה. ומכ"ש ליסע מדירה לדירה. ואפילו מדירה כעורה לנאה אסור:

סעיף כב
מבית לבית

דרך ר"ה:

סעיף כג
אבל מפנה הוא לחצרו

ר"ל מותר ליסע מבית לבית בחצר אחת. וי"א דבנוסע מבית של אחר לבית ששייך לעצמו, אפילו דרך ר"ה שרי. וכ"כ בנוסע מבין עכו"ם לשכונת ישראל שרי. ויש להקל בזה"ז דאין לנו ר"ה גמור [מג"א תקל"ה סק"א ושם ס"ה]:

סעיף כד
אין מביאין כלים מבית האומן

אפילו לצורך המועד. שמא יחשדוהו שנתנן לתקנן במועד, ולהכי אפילו להכניסן בצנעא אסור, ורק במקום פסידא שרי [מג"א תקל"ד סק"ו]:

סעיף כה
אם חושש להם

שמא יגנבו:

סעיף כו
מפנן לחצר אחרת

ובאי אפשר יביאם בצנעא לביתו [שם]:

סעיף כז
מחפין את הקציעות בקש

מכסין תאנים יבשים בקש, כדי שלא יתלכלכו במטר:

סעיף כח
רבי יהודה אומר אף מעבין

מותר לכסן בקש הרבה אף דמחזי כטומן התאנים תחת הקש לאוצר. והכי קיי"ל [תקל"ח]:

סעיף כט
מוכרים בצינעה לצורך המועד

להכי נקט הכא מוכרי וכו', לאשמעינן דוקא באומנתן בכך שהן מוכרי כסות וכו' כל השנה, אבל בעה"ב כשמוכר לצורך יו"ט, אפילו בפרהסיא שרי [כמג"א תקל"ט ס"ק י"א]. משא"כ לעיל מ"ד, נקט אין לוקחין דהנהו דהתם אפילו אין המוכר אומנתו למכור,

אסור. או דהתם רבותא קמ"ל דאפילו ליקח בלי איסור מכירה, כגון מעכו"ם אסור, אע"ג דזבנת קנית [כב"מ נ"א ע"א], עבורה רווחה אינו פסידא:

סעיף ל

הציידין

אפילו של דגים דמנכר שצדין ליו"ט אסור בפרהסיא [מג"א תקל"ג שק"י]:

סעיף לא

והדשושות

שכותשין חיטין לדייסא:

סעיף לב

והגרוסות

שכותשין גריסין לדייסא:

סעיף לג

עושין בצנעה לצורך המועד

והכי קיי"ל ודוקא אומן שעושה הרבה ביחד, ולהכי נראה כעושה לחול. אבל באינו אומן שרי אפילו בפרהסיא [שם]:

סעיף לד

רבי יוסי אומר הם החמירו על עצמן

ר"ל האומנין נוהגין להחמיר בזה אפילו בצנעא:

פרק ג

סעיף א

ואלו מגלחין במועד

בצנעא. ומדינא גילוח וכבוס הוה ככל צורך חצוני של גוף, דמותר בחוה"מ לצורך המועד [ועי' בקופת הרוכלין בדיני חוה"מ אות ה']. ואפ"ה אסרוהו חכמים כדי שלא ישהנו למועד ויכנס למועד מנוול' ואפי' אם גילח קודם המועד, אסור מדאינו מפורסם שגילח יחשדוהו [תקל"א]:

סעיף ב

הבא ממדינת הים

ולא שב עד חוה"מ, או ששב בעיו"ט ולא היה לו שעות בעיו"ט להתגלח [מג"א תקל"א]. מיהו בהלך לטיול וחזר בחוה"מ, אסור:

סעיף ג
ומבית השביה

באין שעות כלעיל. אף שהיה אפשר לו לגלח שם אפ"ה מדהיה שרוי בצער לא גילח ולא כיבס:

סעיף ד
והמנודה

דהיה אסור בגילוח וכיבוס:

סעיף ה
שהתירו לו חכמים

ר"ל שהתירו נדויו בחוה"מ:

סעיף ו
וכן מי שנשאל לחכם

על נדרו שנדר מלגלח ומלכבס, אפי' היה אפשר לו להתיר מעיו"ט:

סעיף ז
והותר

בחוה"מ:

סעיף ח
והנזיר

שהשלים נזירתו בחוה"מ, שדינו שמגלח ומשליך שערו תחת דוד השלמים שמבשל:

סעיף ט
והמצורע

דכשנתרפא ועשה ב' הצפרים, מתגלח וסופרז' ימים וחוזר ומתגלח. ב' הגלוחים אלו מותרים בחוה"מ אפילו היה לו פנאי [רמב"ם פ"ז מיו"ט]:

סעיף י
העולה מטומאתו לטהרתו

שרגילין לגלח ולכבם בגדיהן. ודוקא הנהו. אבל בשאר אונס בעיו"ט, שאינו מפורסם אנסו, כגון שכבר גילח בעיו"ט, וחזר וגידל, או אפילו היה חולה בעיו"ט שהגלוח קשה לו, או שהיה שאר אונס, אסור לגלח בחוה"מ. מיהו גלוח שפה מותר אפילו אינה מעכבת אכילה. וכ"ש דמותר לחוף ולסרוק [שם]:

סעיף יא
ואלו מכבסין במועד

דכיבוס אסור בחוה"מ כסי' א':

סעיף יב
מטפחות הידים

[האנדטוך], שמתלכלך תמיד אף שכבסו מקודם וסמוך ליו"ט. וכ"כ [ווינדעלן] של ילד [תקל"ד]:

סעיף יג
ומטפחות הספרים

הוא מטלית שמניח המתגלח על ברכיו, לקבל שער הנושר. והמטלית זה נמי מתלכלך תמיד, והוא צריך לו במועד, דמיירי באותן שמותרין להסתפר, להכי מותר לכבסו:

סעיף יד
ומטפחות הספג

שמלה שמתנגב בו במרחץ:

סעיף טו
וכל העולין מטומאה לטהרה

שצריכים, להחליף בגדיהן שנטמאו:

סעיף טז
הרי אלו מותרין

לכבס אפילו בפרהסיא מדאין מתכבס יפה בצנעא. וי"א דאסור בפרהסיא, [מג"א שם]. מיהו בליכא היתירים דלעיל, אפילו כלי פשתן נהגו שלא לכבסן [שם]. והא דלא כלל תנא למתני בחד בבא ואלו מגלחין ומכבסין במועד. נ"ל דה"ט מדבעי למכלל בבבא דמכבסין מטפחת ידים וספרים. ותו משום דגם נזיר לא שייך בבבא דמכבסין רק בבבא דמגלחין. ואילה"ק תו עכ"פ למה לא תנא בבבא דכבוס גם מצורע, דהרי מצורע אסור בתכבוסת [וכמ"ק דט"ו א'] י"ל דכבר נכלל בכלל כל העולין מטומאה לטהרה, אף דאין טעמן שוה, דמצורע אסור בתכבוסת, וטמאין לא הועיל להן תכבוסת, דעכ"פ נשארין בגדיהן טמאין:

סעיף יז
ושאר כל אדם אסורין

חוץ מג' מיני מטפחות הנ"ל מותרין בכבוס לכל אדם:

סעיף יח
ואלו כותבין במועד

מדהו"ל דבר האבוד. וה"ה שאר דברים שאם לא יכתבם מיד אפשר שיפסד:

סעיף יט
קידושי נשים

דאשה מתקדשת בשטר. וה"ה שטרי פסיקתא, דהיינו תנאים מותר לכתבן, דשמא יתחרט אח"כ [תקמ"ה]:

סעיף כ
גיטין

שיוצא לשיירא, ואם לא יכתוב הגט, שמא לא יחזור ותתעגן:

סעיף כא
ושוברין

שממאן לפרוע בלי שובר, ושמא לא יהיה ללוה לפרוע אח"כ:

סעיף כב
דייתיקי

מתנת שכ"מ ושמא ימות:

סעיף כג
מתנה

מתנת בריא דשמא יתחרט:

סעיף כד
ופרוזבולין

שכשחושש שתשמט חובו בשביעית כותב לב"ד בזה הלשון, מוסרני לכם חובותי שיהיו ברשותכם. ואז הוה כגבוי ואינן נשמטין בשביעית [עי' שביעית פ"י מ"ד]:

סעיף כה
אגרות שום

ששמו ב"ד נכסי לוה ונתנום למלוה:

סעיף כו
ואגרות מזון

שקבל לזון בת אשתו שמבעלה הראשון, ואף דדמי קצת לשט"ח שאין כותבין כמשנה ד', הכי שאני, דצריך לשלם מיד, ושמא ילכו העדים, ויכחיש הקניין ולא יהיה לה לאכול,

משא"כ בשט"ח הרי מיירי במאמינו. או מיירי שמכרו הב"ד קרקע של יתומים למזון אלמנה ובנות:

סעיף כז

שטרי חליצה

שטר שחלצה בפני ב"ד [ונוסחתו כתוב ברי"ף יבמות ד"מ ע"א]:

סעיף כח

ומיאונים

דיתומה קטנה שהשיאוה אמה או אחיה, יכולה למאן בנשואין הללו קודם שתביא ב' שערות, ויוצאת בלי גט. וזו לאחר הרגל תגדיל:

סעיף כט

ושטרי בירורין

שביררו להן דיינין זה א' וזה א', וכותבין וחותמין שלא יחזרו מברירתן:

סעיף ל

וגזירות בית דין

פסק דין:

סעיף לא

ואגרות של רשות

צווי השלטון. וי"א אגרות שלום. ונהגו לאסרו. וכל הנך שמותרים ה"ט, דמדמזדמנין תדיר מקרי צרכי רבים, ולפ"ז מדאינן לצורך יו"ט לא שרי רק במעשה הדיוט. וי"א דשרי מדהוה חשש דבר האבד, דאף דלמיתה לא חיישינן שמא אחר יו"ט לא יתרצו להזדקק לו הנותן או הב"ד או העדים. וא"כ גם מעשה אומן שרי בכה"ג [תקמ"ה מג"א סקי"ז]. מיהו בכתב משיטא שלנו נהגו היתר בכל הכתבים, ומשנין לעקם שורה ראשונה [שם מג"א ס"ק א']. אמנם לתקן ס"ת לצורך המועד שרי, דלרבים שרי אפילו מעשה אומן [שם]. וכל שמותר לכתוב, מותר נמי לתקן הדיו והקולמס [מג"א. שם סקכ"ו]:

סעיף לב

ואם אינו מאמינו

והלוה צריך למעות אפילו רק להרווחה:

סעיף לג

או שאין לו

לסופר:

סעיף לד
תפילין ומזוזות במועד

מיהו בנצרכים למועד, או בכותבן לעצמו אף שא"צ להם במועד, או שאין לו מה יאכל, מותר לכתוב. אבל בכיוון מלאכתו במועד אפילו כה"ג אסור [שם]:

סעיף לה
העזרה

ס"ת שקרא בו הכה"ג ביו"כ, דעכ"פ מדא"צ לו במועד אסור. וי"ג ספר עזרא, ור"ל אותה ס"ת שעזרא כתבו, וממנו מגיהין כל ס"ת. ואע"ג דהמשהה ספר שאינו מוגה עובר בלאו דקבלה דאל תשכון באהלך עולה, אפ"ה יש כח ביד חכמים לעקור אפילו מצוה דאורייתא בשב ואי"ת, מכ"ש מצוה שבקבלה [כיבמות ד"צ ב' ועי' כתובות די"ט ב']. [אב"י עי' מש"כ על דברי רבינו אלו בקונטרס מסגרת הזהב]:

סעיף לו
כותב אדם תפילין ומזוזות לעצמו

אפילו א"צ להן במועד:

סעיף לז
וטווה על יריכו תכלת לציציתו

ולא על פלך בגלגל דאוושא טובא. והכי קיי"ל [שם]:

סעיף לח
בטלה הימנו גזרת שבעה

וקיי"ל דבשעה א' קודם הרגל בכדי שיחלץ מנעליו, סגי, ונתבטל ממנו גזירת שבעה. והשעה ההיא נחשבת כז' ימים במספר ימי השלשים. ובקבר מתו שעה א' קודם סוכות השעה וז' ימי סוכות נחשבים לי"ד ימים. ושמיני עצרת נמי נחשב לז"י, הרי כ"א ימים ויום שמחת תורה. הרי כ"ב יום ז לכן א"צ להשלים אחר יו"ט למניין ל' רק עוד ח' ימים [י"ד שצ"ט סי"א]. ובקבר א' מקרוביו בימי הסוכות חשבינן יום שמיני עצרת רק כיום אחד למניין ל', אבל חייב אחר יו"ט בשבעה, ויום שמחת תורה נמנה ג"כ ליום הראשון של מניין השבעה מדהוא יו"ט של גליות [ש"ך שם ס"ב וסק"ו]. וכל זה בשאר קרובים, אבל באביו ואמו רק גזירת ז' מתבטלת ע"י שעה א' שקודם הרגל, אבל לא גזירת ל':

סעיף לט
בטלה הימנו גזרת שלשים

[אב"י דהיינו איסור גיהוץ ותספורת, ועי' הג"ב לענין רחיצה]:

סעיף מ
מפני שאמרו שבת עולה

למניין ז', מדנוהג בה דברים שבצנעא, כל שאינו מתפרסם על ידיהן שהוא אבל, כתשמיש, רחיצה, ות"ת [ת']:

סעיף מא
ואינה מפסקת

שאינו מפסיק האבילות לגמרי, מדאין בו שמחה:

סעיף מב
רגלים מפסיקין

שאם נהג קצת אבילות מקודם, ואפילו רק חליצת מנעלים, נתבטלו השבעה. ואפילו שמע בשבת ערב הרגל שמועה קרובה [ושמועה קרובה היינו תוך ל' מיום הקבורה, ואפילו ביום ל' עצמו [נקה"כ ת"ב], בטלו הז', מדנהג בו דברים שבצנעה. וה"ה כשחל ז' שלו בעיו"ט נתבטל גזירת ל', ומסתפר ורוחץ ומכבס סמוך לערב. ובערב פסח דאסור לגלח אחר חצות, יגלח קודם חצות ובחל ז' בשבת ערב יו"ט, מותר לגלח בחוה"מ או אחר יו"ט. אבל בחל ז' שלו בעיו"ט, שהיו יכול לגלח קודם יו"ט, אם לא גילח אז אסור לגלח בחוה"מ. וה"ה בחל ח' שלו בשבת עיו"ט יגלח בע"ש או לאחר יו"ט, אבל בחוה"מ אסור [שצ"ט]:

סעיף מג
ואינן עולין

דבקברו ברגל, או שמע שמועה קרובה ברגל, או שלא היה שהות לחלוץ מנעליו קודם הרגל, אז אין הרגל עולה למניין ז' אבל נחשבים למניין ל'. אבל יו"ט אחרון עולה למניין ז' [שם]. מיהו בשמע שמועה קרובה בשבת או ביו"ט, ולערב נעשת רחוקה, נתבטל האבילות [ת"ב]:

סעיף מד
רבי אליעזר אומר משחרב בית המקדש

דבזמן המקדש היה יכול להביא קרבן ראייה וחגיגה עד ז' ימים אחר עצרת, להכי אז דינו כרגל:

סעיף מה
עצרת כשבת

וכ"ש ר"ה ויו"כ שאין מפסיקין האבילות ולא יבטלוהו:

סעיף מו
רבן גמליאל אומר ראש השנה ויום הכפורים כרגלים

וכ"ש עצרת בזה"ז:

סעיף מז
ראש השנה ויום הכפודים כשבת

וקיי"ל דכולן כרגלים ומבטלין הזי, כשחלק מנעליו מקודם ומבטלין הל' כשכלו ז' שלו מקודם [שם]:

סעיף מח
אין קורעין

במועד:

סעיף מט
ולא חולצין

שנהגו להוציא זרוע ימין דרך הקריעה כשהולך ללוות המת [כך כ' הרי"ף [מ"ק רצ"ב א'] ולרש"י ספ"ק דב"ק, ר"ל שקורע עד שנראה הכתף דרך הקרע. ולפרישה מוציא זרועו ערום דרך בית הצואר, והט"ז הקשה עליו. ואחמ"כ רבינו אשתמיטתי' שכדבריו ממש כ' הר"ן הכא]. ועכשיו לא נהגו כך [ש"ט]:

סעיף נ
ואין מברין

האבל אסור לאכול סעודה ראשונה משלו [ולרמב"ם ותוס' כל יום ראשון אסור לאכול משלו]. מיהו ברצה להתענות כל ום ראשון או בלא שלחו לו שכניו, מותר לאכול משלו [רט"ז שע"ח]. והיו נוהגין שקרוביו ואוהביו של האבל אוכלים ביחד עם האבל סעודת ההבראה. וקאמר הכא דבמועד אין אוהביו אוכלים עמו הסעודת הבראה [ר"ן וי"ד ת"א]. מיהו בשבת ויו"ט אין מברין כלל [שע"ח]:

סעיף נא
אלא קרוביו של מת

דהיינו אביו ואמו, אחיו ואחותו ואפי' רק מאמו, ואפי' נשואה, בנו ובתו, ואשתו, שחייב להתאבל עליהן [שע"ד] להן לבדו מברין ולא לשאר קרוביו שהיו נוהגין להברות גם להן. וקיי"ל דבין ביום השמועה או הקבורה אין קורע בחוה"מ, רק על או"א. ועל השאר קורע לאחר יו"ט. מיהו בשמע שמועה קרובה במועד ואחר הרגל תהיה רחוקה,

קורע בחוה"מ על כולן. אבל בשמע שמועה רחוקה בחוה"מ, פטור מלקרוע עליה בשאר קרובים ובאו"א לא יקרע עד אחר המועד [רט"ז ש"מ]:

סעיף נב
ואין מברין

לקרובים הנ"ל:

סעיף נג
אלא על מטה זקופה

ולא על כפוייה כמו שנהגו בחול. ועכשיו לא נהגו בכפיית המטה [שפ"ז] אבל עכ"פ חייבים גם השתא לאכול ולישן ע"ג קרקע [שם]:

סעיף נד
אין מוליכין לבית האבל

להוליך המאכלים ששולח להברות האבל:

סעיף נה
לא בטבלא

על לוח מהודר:

סעיף נו
ולא באסקוטלא

בקערת כסף או זהב:

סעיף נז
ולא בקנון

כלי מהודר כעין מרזב:

סעיף נח
אלא בסלים

של נצרים. כדי שלא לבייש העניים. ונ"ל דקמ"ל דאפי' במועד דדרך העשירים להשתמש בכלים יפים, אפ"ה חיישינן לכבוד העניים:

סעיף נט
ואין אומרים ברכת אבלים

עי' מגילה פ"ד סי' כ' פירושו:

ונוהגין דבכל יום שאין בו תחנון, או בע"ש ועיו"ט אחר חצות, או בנקבר בלילה, א"א צדוק הדין ולא הקדיש שבבית הקברות, וגם אין מעמדין המטה ז' פעמים, כנהוג [ת"א ושנ"ח]:

סעיף ס

ומנחמין

ר"ל לנחמו. ועי' מגילה פ"ד סי' כ"א:

סעיף סא

ופוטרין את הרבים

שמיד אחר שנחמוהו בשורה ילכו לבתיהן, ולא ילוו להאבל לביתו:

סעיף סב

אין מניחין את המטה ברחוב

במועד:

סעיף סג

שלא להרגיל את ההספד

ר"ל שעי"ז יהיה רגלים לדבר להספיד והרי חוה"מ אסור בהספד ותענית:

סעיף סד

ולא של נשים לעולם

אפילו בחול:

סעיף סה

מפני הכבוד

דלפעמים שופעת זיבה גם לאחר מיתה:

סעיף סו

נשים במועד מענות

לשורר קינות אחר המטה. ומפרש לקמן:

סעיף סז

אבל לא מטפחות

שמכות כף אל כף בצער. מיהו על ת"ח אפילו קינה שרי, דאין מועד בפני ת"ח, ודוקא אצל המטה [ת"א]. ואין בזה"ז ת"ח לעניין זה [מג"א ססי' תקמ"ז]:

סעיף סח

בזה ובזה אבל לא מקוננות

משום דקינה מעורר יותר לבכות [ואף דקול באשה ערוה [כברכות כ"ד א'], ואפילו בשעת הספד [כסוכה נ"ב א']. תירץ אאמ"ו הגאון זצוק"ל, דבשעה שהמת מוטל לפניו אין חוששין להרהור תדע דביצרו מתגבר יזכור יום המיתה [כפ"ק דברכות] עכלה"ט. ואני בנו ותלמידו לא הבנתי דברי קדשו, דהרי אפילו לזנות חיישינן אז [כקדושין ד"פ ע"ב]. ואפשר דהתם ר"ל שיזנו אחר שקברו המת]:

סעיף סט

ולמדנה בנותיבם נהי ואשה רעותה קינה

ר"ל אשה תלמד רעותה הקינה, דכשתתחיל היא, תדע חבירתה מה תענה:

סעיף ע

אבל לעתיד לבא

לאחר תחיות המתים:

סעיף עא

בלע המות לנצח ומחה ה' אלהים דמעה מעל כל פנים וגו'

ויהיו כולן עונין שירה חדשה לה'. והביא זה, כדי לסיים בדבר טוב: